Gemeente Amsterdam

Bezoekadres
Weesperstraat 430
1018 DN Amsterdam

Postbus 12693
1100 AR Amsterdam
Telefoon 14 020
amsterdam.nl/ingenieursbureau

Notulen

Van	[redacted]
Datum	5 oktober 2020
Vergadering	30 september 2020 MS Teams
Aanwezig	[redacted]
Afwezig	[redacted]
Onderwerp	Verslag bijeenkomst Commissariaat Civiele Constructies-bruggen en kademuren

1. Opening en verslag 27 augustus 2020
Het verslag van 27 augustus wordt zonder wijzigingen vastgesteld.
Het commissariaat spreekt nogmaals de waardering uit voor de interessante presentatie van [redacted]. Aan [redacted] en [redacted] is op verzoek het rapport 'Kademuur als energiefabriek' nog nagezonden.

2. Actueel
De Voortgangsrapportage is gister (29 sept) in college vastgesteld.

Het proces rondom het weren van zwaar verkeer in de 7,5t-zone blijft taai. We worstelen met uitvoerbaarheid van het opleggen van een maximale aslast van 10 ton. Dit leidt naar verwachting tot veel ontheffingsaanvragen en hoge druk op de dienstverlening. Nieuwe inzichten lijken ons te brengen naar een voorstel wat tot minder maatwerk leidt en zorgt voor een beter uitvoerbaar beleid. Maar het verkennen hiervan betekent ook dat de planning opschuift. De puzzel nadert zijn einde. Een volgende keer zetten we het stuk waar we mee de inspraak ingaan op de agenda.

Deze bijeenkomst met het commissariaat kon vanwege de Coronamaatregelen geen projectbezoek zijn. We wachten een moment af wanneer dat wel kan. Als we wel naar buiten waren gegaan, waren we ook naar de wallenaanpak gaan kijken. Daar komt veel samen, onder andere door de grootschalige verbouwing van de UvA. Er zijn in hier goede stappen gezet om vanuit het veiligheidsdenken in combinatie met de leefbaarheid en bereikbaarheid naar het hele gebied te kijken. Op dit moment worden versterkingen aangebracht aan de Kloveniersburgwal. Vanuit de gebiedsgerichte aanpak is geconstateerd dat die route beschikbaar moet blijven. Andere kades die van minder belang zijn in de bereikbaarheid van de buurt, kunnen indien nodig gestremd worden. Deze aanpak is nu buiten te zien en werkt. We gaan dit ook op andere plekken toepassen, zoals in oud West waar vergelijkbare situaties ontstaan.

3. Onderzoek naar de oorzaak van verzakking Grimburgwal
Het instorten van de Grimburgwal deed qua timing denken aan het instorten van de metrotunnel in Keulen, toen het Commissariaat daar net aan de slag ging.

Het instorten van de kade heeft geleid tot veel aandacht en belangstelling. De timing was opvallend omdat die dezelfde week het voorstel van de coalitie voor het aanpassen van de begroting naar buiten kwam. Ook hadden we die dag een technische sessie voor raadsleden georganiseerd, die bijzonder goed bezocht werd. Het was goed en nuttig om de raadsleden te informeren over de aanpak en de urgentie. Eerdere incidenten bleken toch wat weggezakt.

[redacted], trekker van het taakveld Advies veiligheid, vertelt over de het incident en wat we tot nu toe weten. *Bijgevoegd de gepresenteerde sheets.*
Het team van [redacted] is verantwoordelijk voor de kwalitatieve beoordeling van schades. Op basis daarvan worden concrete veiligheidsmaatregelen voorgesteld (bewaken, beperken, versterken en/ of vernieuwen).

Het instorten van de kade leverde heftige beelden op en veel vragen. Heeft de kade gewaarschuwd? Op dit moment kunnen we nog niet alle vragen beantwoorden.
Dit was de 5e keer dat de spoedprocedure is doorlopen. Meestal is dat bij een ernstige schade. Dit was de 1e keer dat er al een kade bezweken was. In dit geval ging het er om dat verdere gevolgschade voorkomen werd. Al snel werd duidelijk dat de kade van UvA is en daarmee niet in onze scope zit. Dat betekende ook dat er geen informatie beschikbaar was. Ondanks dat was het team van Preventie en Interventie snel ter plaatse. Net als de wethouder en [redacted]. De omgeving is direct afgezet en het achterliggende gebouw is door de UvA ontruimd. UvA heeft dat besluit zelf genomen. Wellicht was dat niet nodig, maar gekozen is voor het zekere voor het onzekere. Er leek namelijk een constructieve scheur op de 1e verdieping te zitten.

In hoeverre kunnen de funderingen van de huizen belast worden bij het bezwijken van een kade?
In dit geval wisten we dat de fundering van het naastgelegen pand net vernieuwd is. Wat deze locatie bijzonder maakt, is dat het pand zo dicht op het water staat. Bij de meeste grachten zit daar zo'n 10 meter tussen.
Eerder was er een situatie op Geldersekade. Daar was uitspoeling bij een kade geconstateerd. Dit is een oud stukje stad, waar ook oude panden staan, die niet op palen gefundeerd. Voor de stabiliteit van de panden moet zeker extra aandacht zijn.

Bij het bezwijken van de kade zijn ook de omliggende constructies (bruggen en kades) beschouwd. We onderzoeken in hoeverre het bezwijken invloed heeft op stabiliteit. Naar het bezweken deel zit ook een rak zonder rakcode. Dat wil zeggen dat deze niet in het Gisib systeem zit. Het grenst aan openbare ruimte dus we gaan ervan uit dat de kade van de gemeente is.

Er is een tijdslijn gemaakt met waarnemingen. In mei van dit jaar is het terrein naast de kade opnieuw bestraat. Aanleiding waren verzakkingen in het maaiveld en een sinkhole bij de HWA. De UvA heeft daar op gehandeld en de HWA hersteld. Er is ook onderzoek gedaan naar de sinkholes, maar niet naar naastgelegen constructie.

Uniek aan dit incident is dat er veel beelden van het instorten van de kade zijn. Er is weinig informatie over de kade zelf. Het team van [redacted] heeft archiefonderzoek uitgevoerd. De kade en het gebouw zijn uit dezelfde bouwperiode. Wel zijn het 2 losse constructies. Het bestek uit 1874 is gevonden. Het is niet zeker of het ook daadwerkelijk zo gebouwd is, maar het geeft wel inzicht. Ook is er een foto van [redacted] gevonden uit 1890 met de kade en het naastgelegen ziekenhuis. Daarop is het hek te zien, wat aangeeft dat het altijd eigen terrein is geweest.

Het team van [redacted] is tot 5 factoren gekomen, die hebben bijgedragen aan het uiteindelijke bezwijken van de constructie. De vraag is of ooit de volgordelijkheid bepaald kan worden. Nader onderzoek door de TU Delft volgt.

1. Het is een lichte constructie. Wat niet gek is, want er komt geen verkeer en zeer beperkte belasting. De meeste kades in de binnenstad zijn zwaarder ontworpen

2. De technische staat. Er zijn in de loop der jaren flinke schades in het metselwerk ontstaan door scheepvaartverkeer. Met name de rondvaartboten hebben jarenlang voor stootbelasting gezorgd. Op een gegeven moment (onbekend wanneer) is wrijfhout aangebracht om de boten en de kade te beschermen. Maar het aanstoten van de kade is jaar in jaar uit door gedaan. In 2018 in éénrichtingsverkeer ingesteld en de vaarrichting omgedraaid, waardoor schade op een andere plek is ontstaan, naast het wijfhout. Het team heeft veel foto's bij elkaar gezocht, wat een goed beeld geeft.

3. Renovatie en funderingsherstel van het pand in 2014. In die tijd is de kade zwaarder belast met bouwmaterieel/ materiaal en sloopafval. De UvA heeft funderingsherstel van het pand uitgevoerd, omdat de kespen versleten waren. Bij het funderingsherstel is niet naar de kade gekeken. Uit het bestek lijken het pand en de kade losse constructies. Dat is ook door duikers zo geconstateerd.

4. Verdieping van de waterbodem. Het programma heeft eerder scans van de waterbodem laten maken. Op deze plek is verdieping van de waterbodem zeker aan de orde. Waarschijnlijk veroorzaakt door de hek- en boegschroeven van de rondvaartboten. De bodem was hier een stuk dieper, wat minder horizontale steun geeft dan gebruikelijk. Dit kan leiden tot uitspoeling en dat kan zich in raptempo ontwikkelen. Uit duikonderzoek bleken dat de planken van de kade geen steun meer hadden.

5. Recente werkzaamheden aan het straatwerk in mei van dit jaar. Er kan horizontale grondspanning zijn ontstaan richting de kade door het aantrillen van het straatwerk. Deze spanning kan bijgedragen hebben aan het bezwijken.

Relevante vraag is of de kade heeft gewaarschuwd. Een foto uit februari 2020 zie je dat de bestrating wijkt. Op basis van die foto denken we dat er toen al een deformatie was ontstaan. In het geval deze kade van ons was en deze schade bij ons bekend was, hadden we een duikinspectie en monitoring gepland. De schade heeft zich wel heel snel ontwikkeld, maar wellicht had je tijdig maatregelen kunnen treffen.

Voor ons is nu relevant wat de faalmechanismen zijn. We weten dat de fundering op 2 rijen houten palen staat. Lokaal zijn een paar palen gebroken, maar over het grootste deel is de kade gekanteld.

Wie gaat dit betalen? Hebben wij invloed op dit herstel?
In dit geval betaald de UvA. Daar is geen discussie over. Wij voeren het herstel uit in opdracht van UvA.

In deze situatie heeft het programma gehandeld zoals in het geval dat het onze eigen kade zou betreffen. Het is in goed overleg met UvA samen aangepakt. Het proces liep goed. Dat werd gewaardeerd. Nu er meer rust is, kijken we naar de langere termijn.

4. Eigendomskwestie en scope kademuren
Dit incident roept vragen op hoe het zit met het eigendom van de kades in de stad. Ook de wethouder wil helderheid over de kades die niet in ons bezit zijn. En over welke zorg de gemeente draagt voor de kades. Zij wil in ieder geval graag proactief met de eigenaren in gesprek.

Het beeld wat leeft is dat het programma van alles is wat met de kades te maken heeft. Amsterdam heeft zo'n 900 km kades en oevers, zonder Westpoort en het Amsterdamse bos. Wij hebben ons gefocust op het meest risicovolle deel. Een kaart maken van de exacte situatie is ingewikkeld. We hebben nu voor Centrum een eerste beeld. De grote partijen zijn snel te identificeren.
De vraag is wat ga je doen bij de kades die niet in eigendom zijn? Die vraag is niet alleen voor ons. We trekken samen op met VTH, Stadsdelen en de Omgevingsdienst. Vragen die we moeten beantwoorden zijn onder andere: over hoeveel en welke type kades hebben we het precies en hoe verhouden we ons tot de eigenaren? We zitten nu middenin dat gesprek. Samen komen we tot de juiste communicatie naar de eigenaren.

Eigenaren zijn verplicht om hun spullen in goede staat te houden. Hoe verhoudt je je ertoe als een eigenaar het niet of niet adequaat doet? Tot op heden is het beleid van Bouw en woningtoezicht reactief en is er geen verplichting tot onderzoek.
Monitoren van het hele areaal is eerder geopperd, maar we monitoren nu zo'n 10 % van ons eigen areaal, dus 300 km erbij is niet zomaar.

Belangrijk is dat je zorgt dat de informatie op een centraal punt zit en de meldingen op 1 plek binnenkomen. Je wil een gefragmenteerde aanpak door particulieren voorkomen.
Hier zit een worsteling, maar we herkennen de gedachte. Onze eigen scope hebben we nog niet goed in beeld, dus deze opgave erbij is behoorlijk complex en zet druk op de organisatie. We zoeken naar wat er voor nodig is, zonder af te leiden van de centrale vraag en we gaan er een positie over innemen. Of we de onderzoeken en monitoring opschalen, is wel een hele grote vraag.

We hebben het proces van zachte signalen inmiddels ingericht en verbeterd. Bij Herengracht heeft dat goed gewerkt. Naar aanleiding van een melding van een schipper over een scheur in de kademuur, is er onderzoek uitgevoerd en zijn maatregelen getroffen.

UvA had ons niet via die route gevonden, maar het proces werkt. We krijgen nu ook signalen binnen van kades die niet ons eigendom zijn. We gaan dan in gesprek met de eigenaar.
We zijn nu met bouwjuristen en de Omgevingsdienst in gesprek over zorgplicht en toezicht. De vraag ligt op tafel of het een bouwwerk betreft vanuit het bouwbesluit of dat het onder de Waterwet valt. Daaruit volgt de discussie wie het bevoegd gezag is.

In Groningen is de wetgeving streng. Iedereen is verplicht om scheuren in huis te repareren, maar dat werkt in de praktijk niet. Je moet niet uitgaan van onwil om de zorgplicht uit te voeren. Er zit ook stukje onbekendheid in. Men moet weten wat er aan de hand is.

Achterstallig onderhoud bij particuliere kades is ongetwijfeld een groter probleem dan wij nu denken. Dit lijkt geen toevallig voorbeeld. Maar dat weet je pas zeker als het goed onderzocht is. Het is interessant om te weten wie herstel heeft gepleegd.

We zijn ook in gesprek met het Kadaster of het eigendom door hun vastgesteld kan worden. In het kader van privacy is ook dat niet eenvoudig. Daarnaast kunnen in aktes nog specifieke afspraken gemaakt zijn over beheer, maar het geeft wel eerste beeld. Ook is er in Amsterdam veel grond in erfpacht uitgegeven. Hoe werkt het dan? Dit alles maakt dat het een grote uitzoekklus is. We gaan de organisatie hier verder op versterken, want met niks doen, verdwijnt het probleem niet.

5. Afsluiting/ rondvraag
Het proces van de zachte signalen wordt de volgende keer toegelicht door de projectleider [redacted]

Het commissariaat herhaalt het aanbod om in de tussentijd te beraadslagen. Zet ons in!
[redacted] belt [redacted] om door te praten over de eigendomskwestie.
[redacted] heeft [redacted] gevraagd om mee te kijken naar technische onderbouwing over 7,5t-zone.